

באמירת אגב חשף מזכ"ל חיזבאללה את היעדר התיאום בינו ובין איראן

14.12.2025 | ד"ר יוסי מנשרוף written by

מזכ"ל חיזבאללה, נעים קאסם, חשף בנאומו ביום שישי לפני כשבועיים סוד שהיה ידוע לכול, אך עד כה ארגון הטרור הלבנוני התעקש להכחישו: במסגרת השבחים שחלק להית'ם עלי טבטבאי, רמטכ"ל חיזבאללה שישראל חיסלה, הוא גילה שבשנים 2015-2024 טבטבאי הוביל את היחידה של הארגון ש"הדריכה ואימנה" את המורדים החות'ים בתימן.

לפי פרסומים זרים, טבטבאי פיקד על יחידה 3,800 בחיזבאללה, שהוקמה ב-2003 לאחר שמנהיג איראן עלי ח'מינאי הורה לו לסייע לכוח קודס בטיפוח מערך המיליציות הפרו-איראניות בעיראק, בעקבות הפלישה האמריקנית למדינה. ב-2011, עם תום המלחמה בעיראק, החלה היחידה לפעול בעיקר בתימן.

ג'ון ברנן, שהיה יועצו של הנשיא ברק אובמה למאבק בטרור, חשף באוקטובר 2012 את מעורבות חיזבאללה באימון החות'ים. אך ייתכן שפעילותו שם החלה עוד קודם לכן, שכן בפברואר 2010 טען עלי עבדאללה סאלח, נשיא תימן דאז, שחיזבאללה מדריך את החות'ים בתפעול מוקשים, רימוני יד ואמצעי לחימה נוספים. ב-2018 התריע מפקד סנטקו"ם באותה תקופה, גנרל ג'וזף ווטל, כי איראן "השיגה בחמש שנים בתימן את מה שעשתה בלבנון עם חיזבאללה במשך שני עשורים".

מעורבותה הצבאית של איראן עצמה בתימן החלה ב-2009, כשהבריחה משלוחי נשק לחות'ים. היא מכחישה זאת עד היום, ותחת זאת טוענת שתמיכתה בתימנים מסתכמת בממד הרוחני והאידיאולוגי בלבד [1] ולכל היותר היא מגישה לחות'ים סיוע צבאי מצומצם. הכחשתה נובעת ממדיניות כללית שלה ורצונה לייצא את המהפכה האסלאמית באזור, תוך שאיפה להשמדת ישראל [2] אך גם תוך חתירה תחת השלטונות הסוניים.

לפיכך, טהרן בהנהגת ח'מינאי מצהירה שהיא פועלת תמיד לטובת האינטרס האסלאמי הכללי, ולא נאבקת בסונים. ואכן, היא מקדמת קירוב בין שיעים לסונים באזור ואף מחוצה לו באופנים שונים, כולל בעזרת "האספה הבינלאומית לקירוב בין אסכולות האסלאם" [3] ארגון הכפוף ללשכת ח'מינאי, המדגיש בוועידות שונות את המכנה והאינטרס המשותפים לשיעים ולסונים בשלל נושאים.

אך למרות הכסות הזאת, בפועל טהרן קידמה תימן את האינטרס השיעי הצר. עקבות המעורבות הצבאית העמוקה של איראן בתימן, בסיוע חיזבאללה, ניכרים היטב בכמה צמתים היסטוריים מרכזיים: בהתפשטות החות'ים במערב תימן, שם ניכר היה שטהרן הטתה את המאזן הצבאי לטובת החות'ים; במלחמה של המורדים השיעים בתימן נגד הקואליציה בהובלת סעודיה (2015-2022), כשסייעה למתקפות הטיליות שפגעו קשות בסעודיה; ובמלחמת "חרבות ברזל", שבה

פתחו החות'ים בהכוונתם חזית שביעית נגד ישראל באמצעות מתקפות טילים וכטב"מים. גם כעת מרחף עדיין באוויר האיום של החות'ים לקדם פלישה צבאית נגד ישראל.

ההודאה של קאסם בדבר מעורבות חיזבאללה בתימן באה במנוגד אפוא למאמצי המתמשכים של איראן, ונוגעת בעצב החשוף של הסכסוך השיעי-סוני ☞ העצב הרגיש ביותר בקרב המוסלמים במזרח התיכון, שממנו מנסה איראן לחמוק. טהרן ממשיכה במאמצי לייצא את המהפכה האסלאמית ומקדמת את מאבקה נגד ארה"ב, ישראל והמדינות הסוניות, אך במקביל שואפת לבדל את עצמה מהפעילות של מערך שלוחיה. בדרך זו מבקש משטר מנהל הערוץ האייתוללות לצמצם את הנזק הכרוך בחשיפת אחריותו למתקפות של ארגוני הטרור הללו, וכן להימנע מאיום צבאי נגדו ☞ בעיקר מצד ישראל.

הצהרתו של מזכ"ל חיזבאללה מעידה, לפיכך, גם על חוסר תיאום בינו ובין ח'מינאי וצמרת המשטר האיראני. היא פוגעת באינטרס האיראני, משום שהיא חושפת את מעורבותו של חיזבאללה בתימן ☞ וברור לכול שהארגון הלבנוני פועל צבאית באזור בהכוונה ישירה של האיראנים.

יש להכריזה הזו גם נזקים פוטנציאליים אחרים. בנאומו ב-19 בספטמבר קרא קאסם לערב הסעודית לפתוח דף חדש ביחסיה עם חיזבאללה, ולהקים חזית מאוחדת עם ישראל. במקביל מתנהל מאמץ איראני לחזר אחר סעודיה: באמצע ספטמבר נפגש עלי לריג'אני, מזכיר המועצה העליונה לביטחון באיראן, עם יורש העצר הסעודי מוחמד בן סלמאן ועם שר ההגנה ח'אלד בן סלמאן. לפי דיווחים באיראן, במוקד דיוניהם באיראן ניסה לריג'אני לרתום את סעודיה כדי שתפעיל את השפעתה בלבנון ותשכנע את ראשי המדינה שם לצמצם את הלחץ נגד חיזבאללה, ולסכל את שאיפתם לפרק את הארגון מנשקו. כעת, ההודאה של קאסם בדבר המעורבות העמוקה של חיזבאללה בתימן מנוגדת למהלך זה, ועשויה לפגוע בו.

הכחשה רשמית

התפקיד שמילא חיזבאללה בזירה התימנית רחב הרבה יותר נרחב מהדרכה והכשרות, וכולל היבטים שארגון הטרור השיעי שואף מאוד להסתירם. בעידן נסראללה נמנע הארגון מלהודות במעורבותו בזירה התימנית בכלל, ובפרט במלחמה בין ערב הסעודית והקואליציה שתחת הנהגתה נגד החות'ים (2015-2022). מלבד הדרכות ואימונים צבאיים, באותה עת חיזבאללה העניק לחות'ים גם סיוע פיננסי ולוגיסטי.

יתרה מכך, מפקדים בכוח רדואן, יחידת העילית של חיזבאללה, אף השתתפו בקרבות בתימן נגד כוחות הקואליציה שהנהיגה ריאד. בסיוע החסות האיראנית המקיפה והליווי הצמוד של חיזבאללה על הקרקע, החות'ים נלחמו לא רק נגד ערב הסעודית אלא גם נגד הכוחות התימניים שבהם תמכה. הם ביצעו מסע כיבושים נרחב, שהגיע לשיאו בכיבוש הבירה צנעא ב-2014.

הדיווחים על חלקו של חיזבאללה במלחמה נפוצו בתקשורת הסעודית, התימנית והבינלאומית,

וכללו פירוט על ההיבטים השונים של מעורבותו בקרבות. כבר ב-2016 הטילו האמריקנים עיצומים על טבטבאי, והטילו עליו אחריות ל"כוחות המיוחדים" שפעלו בתימן ובסוריה.

תומכי חיזבאללה בלבנון ופעילים חות'ים הודו בפעילות הארגון השיעי בלחימה בתימן באוקטובר 2024, לאחר חיסולו של באסל מוסטפה שוכור, מפקד בכוח רדואן שהשתתף בפיגוע חטיפתם של אהוד גולדווטר ואלדד רגב ב-2006, וחוסל באחת ממתקפות צה"ל בדרום לבנון בשנה שעברה. אמל שביב, עיתונאית לבנונית מערוץ הטלוויזיה האיראני אל-כות'ר, המשדר בשפה הערבית, חשפה בהספד שפרסמה על שוכור בטוויטר את השתתפותו בכוחות ששיגר חיזבאללה לזירות לחימה שונות באזור, ובהן תימן. לדבריה, "באסל גדל בשורות ההתנגדות והפך למפקד בכוח רדואן. אדמות תימן, סוריה, עיראק ולבנון שמרו עליו, והוא נהרג באומץ ובנחישות".

גם פעילים חות'ים קוננו בטוויטר על חיסולו, וכתבו הודעות שבהן הבטיחו: "לא נשכח אותך, יקירנו ☹️ תימן לא תשכח אותך לעד". עיתונאי תימני המתנגד לחות'ים אף פרסם תמונה של שוכור "מפקד על אחד הקרבות" לצד פעיל חות'י, והוסיף שצולמה ב-2018.

אך למרות החשיפות הללו, הארגון הלבנוני ביקש בהתאם לקו האיראני לחמוק מהביקורת של שפיכת דמם של מוסלמים והתערבות עמוקה בסכסוך פנימי שלהם, במיוחד בשל הביקורת עליו בגין פעילותו הצבאית במלחמת האזרחים בסוריה. חסן נסראללה הכחיש בגלוי את מעורבותו בתימן, וביוני 2018 הצהיר: "אני לא מאשר ולא מכחיש שיש לנו נוכחות בתימן. אם נניח ביום מן הימים שאכן יש לחיזבאללה שהידים בתימן, לא נסתיר זאת ולא נתבייש בכך, אלא נרים את ראשו ונתגאה בהם". במשך שנים איראן שיתפה פעולה עם הסתרת הסוד של חיזבאללה, מתוך הבנת הנזק הפוטנציאלי בחשיפתו.

מגוון סיבות הניעו את חיזבאללה להכחיש בעקביות את מעורבותו בתימן: ראשית, הוא ביקש להצטייר רק כ"מגן לבנון" ☹️ ארגון שנלחם נגד ישראל ולמען "שחרור פלסטין". לפיכך, הודאה על חלקו במלחמה בתימן וברצח סונים הייתה עלולה להגביר את הביקורת שממילא התקיימה נגדו בעולם הערבי ובלבנון עצמה בגין עמידתו לצד משטר אסד במלחמת האזרחים נגד ההתקוממות הסונית.

שנית, הודאה כזו הייתה עלולה לפגוע במוניטין של חיזבאללה, משום שהחות'ים שיגרו טילים גם לעבר מכה, העיר הקדושה ביותר באסלאם. שלישית, הודאה כזו הייתה עלולה להגביר את המוטיבציה של ערב הסעודית, שהקיזה דם רב במלחמתה נגד החות'ים, לפעול ביתר שאת נגד חיזבאללה ☹️ וזאת לאחר שכבר ב-2016 דחפה ריאד את המועצה לשיתוף פעולה במפרץ להגדיר את חיזבאללה כארגון טרור.

סירון פוליטי

החריגה של קאסם ממדיניות ההכחשה שהנהיג נסראללה נובעת כנראה מכמה סיבות. הוא ביקש להעצים את הישגי הארגון ולהדגיש את גאוותו בו על רקע המשבר החריף בתולדותיו והתסיסה

בדרג השטח נגד בחירתו להכיל את המתקפות היומיומיות של ישראל נגד אנשיו, וגם בשל העייפות של הבייס השיעי בלבנון מהמלחמה נגד ישראל ונזקיה. בנוסף, קאסם הוא מנהיג חסר ניסיון, ולא צפה את הביקורת החריפה שהודאתו תגרור מצד ריאה.

נראה שמזכ"ל חיזבאללה הנוכחי אינו פוליטיקאי מיומן כקודמו נסראללה, ולכן לא הבין שהצהרתו עשויה לדחוף את ראשי המדינה בלבנון [?] ראש הממשלה נואף סלאם והנשיא ג'וזף עאון [?] להגביר את הלחץ שהם מפעילים על חיזבאללה בשל הנזק שלו לאינטרסים הלבנוניים. בעשור האחרון שאפו הממשלות בביירות לאמץ מדיניות נייטרלית בעניין סכסוכים באזור, אך חיזבאללה פעל בניגוד למדיניות זו, והיה חלק מרכזי בתוכניתה האסטרטגית של איראן במשברים בסוריה, בתימן ובעיראק.

הזעם שעוררו דברי קאסם בריאה משתקף בתגובתו של עיתונאי סעודי בשם מאלכ אל-רוקי, משפיען רשת ומנהל אחד מערוצי הטלוויזיה הסעודיים, שהאשים בטוויטר את חיזבאללה ברצח עם שביצע בסוריה ובתימן וקבע ש"הצדק מחייב להעמיד את חיזבאללה לדין על כך". דברי ביקורת נוספים בממלכה הטיחו בחיזבאללה שעומק מעורבותו במלחמה בתימן מפרך את טענתו שנלחם כדי "לשחרר את ירושלים".

אפילו בעדה השיעית נשמעו ביקורות נגד חיזבאללה. העיתונאי הלבנוני נדים קטיש, מנהל הערוץ האמירוטי "סקיי ניוז" בערבית, מתנגד חריף של חיזבאללה, טען שפעילותו של טבטבאי בתימן, בסוריה ובעיראק היא הוכחה לכך שארגון הטרור אינו לבנוני אלא איראני. קטיש הדגיש שפרק הזמן הארוך ששהה טבטבאי בתימן מלמד שהוא לא יעץ לחות'ים, אלא פיקד עליהם.

החות'ים הפגינו כלפי חוץ גאווה על הסיוע שקיבלו מחיזבאללה. חבר הלשכה המדינית שלהם, חזאם אל-אסד, הצהיר בתחילת החודש שזכותם לשלוח את אנשיהם לאימונים בחו"ל ולהביא מומחים שיסייעו להם בבניין הכוח במסגרת קשריהם עם ציר "ההתנגדות". עם זאת, האתר התימני "דיפנס לייף", המתנגד לחות'ים, דיווח שדברי קאסם עוררו מבוכה ותרעומת בקרב הארגון בצנעא. לפיכך, ייתכן שדברי הבכיר החות'י נועדו לטשטש את המבוכה בקרבם, ואת דברי המחאה הם יעבירו לחיזבאללה בצינורות חשאיים.

יחסי עבודה מוגבלים

תחת הנהגתו של נעים קאסם, חיזבאללה הוא ארגון שונה באופן מהותי משהיה בעידן נסראללה. הגם שהוא עדיין מחזיק עשרות אלפי טילים לטווחים שונים וסדרי כוח משמעותי, הוא נחלש פוליטית וביטחונית במידה ניכרת. במצב הזה, לתדמית שמקרין נעים קאסם כמזכ"ל הארגון ולכישוריו הפוליטיים יש חשיבות בהתנהלות יריביו בזירה הפוליטית והשחקנים האזוריים מולו.

עד כה לא תורגמו הביקורת והכעס של הסעודים נגד חיזבאללה בגין דברי המזכ"ל שלו לתגובה נגדית פומבית. עם זאת, אפשר שדברי קאסם וכישוריו הפוליטיים המוגבלים שלו דחפו את ראשי המדינה בלבנון להיכנס לראשונה למשא ומתן ישיר עם ישראל ב-3 בדצמבר, חרף ההתנגדות

החריפה של הארגון השיעי. בנוסף, נראה שהצהרת קאסם מעידה על יחסי עבודה פונקציונאליים מוגבלים עם טהראן, בניגוד ליחסים ההדוקים ולשותפות האסטרטגית והאינטימית שקיים עימה נסראללה. בשונה מקאסם, נסראללה אף שלט בשפה הפרסית.

לצד זאת, הודאתו של קאסם מחדדת את האינטרסים המשותפים של ערב הסעודית, ישראל, לבנון וארה"ב למנוע את החתרנות האיראנית באזור ולפרק את חיזבאללה מנשקו. דבריו שפכו אור על הצורך של ארבע מדינות אלה לפעול יחד נגד האיום האיראני המשותף וחיזבאללה, שאומנם מדברים על "שחרור פלסטיין" אך בפועלים חותר תחת משטרים סוניים.

התקופה הנוכחית, שבה מכהן בווינגטון ממשל השואף לצרף את ערב הסעודית להסכמי אברהם ולפרק את חיזבאללה מנשקו, וכאשר בביירות ובריאד יושבות ממשלות המעוניינות לפרז את לבנון, היא הזדמנות פז לשיתוף פעולה של מדינות ערב עם ישראל עד תום כהונתו של הנשיא דונלד טראמפ בשנת 2029.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 12 לדצמבר 2025.